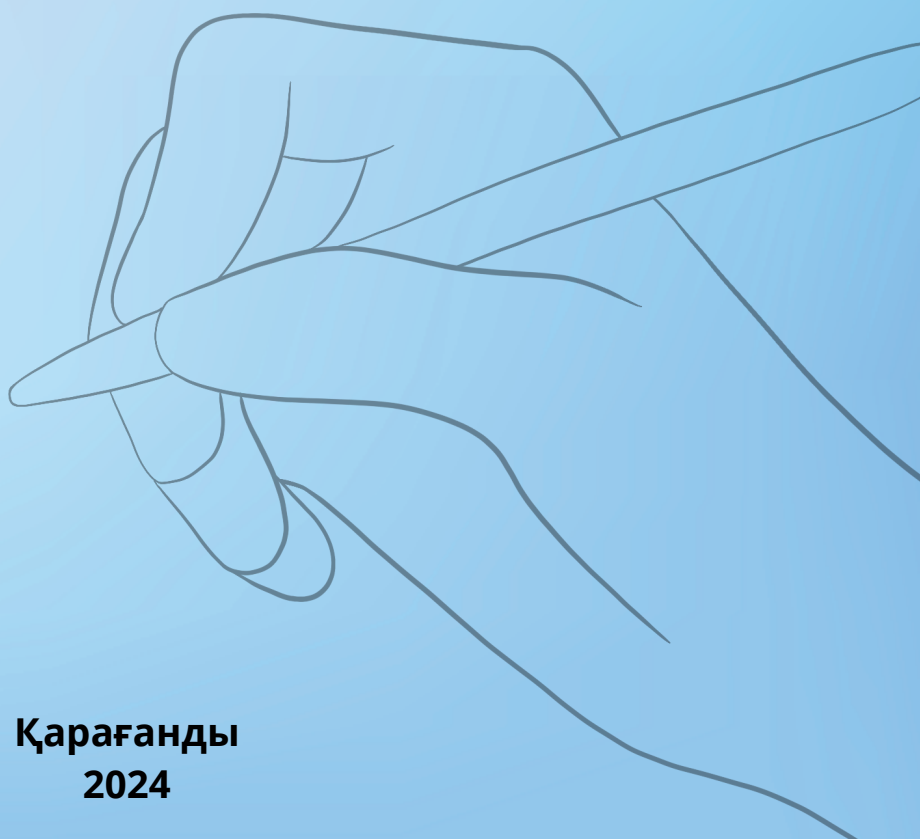

Жанна Ғабдолақызы

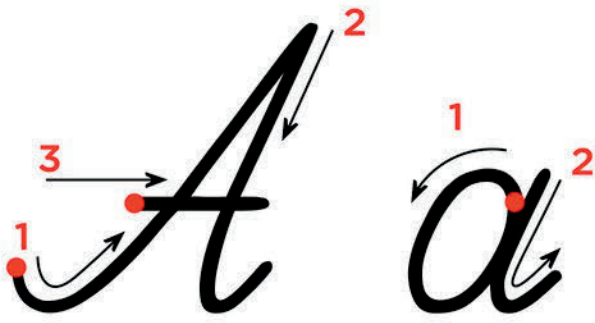

КӨРКЕМ ЖАЗУ

1-4 СЫНЫП

Қарағанды
2024

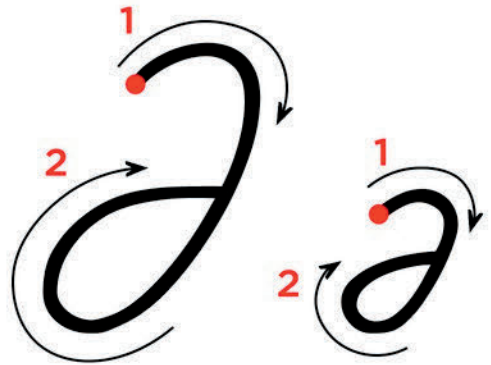

A A A A A A A A A A A A A

A

a a a a a a a a a a a a a a a a

a

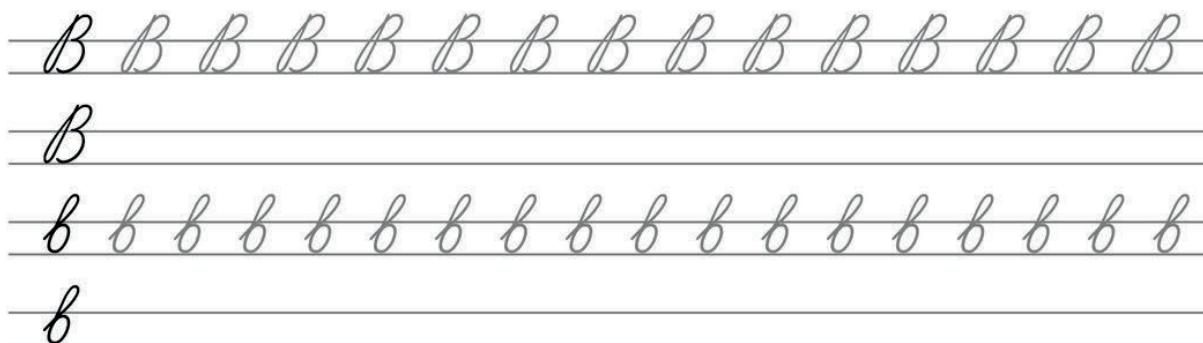
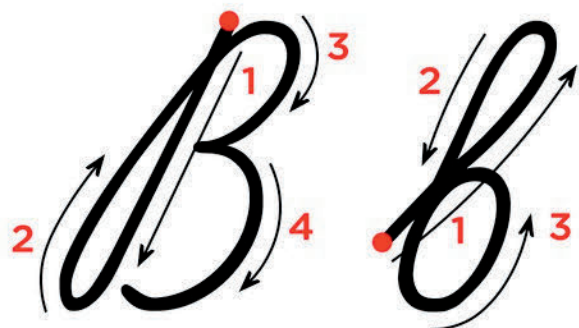
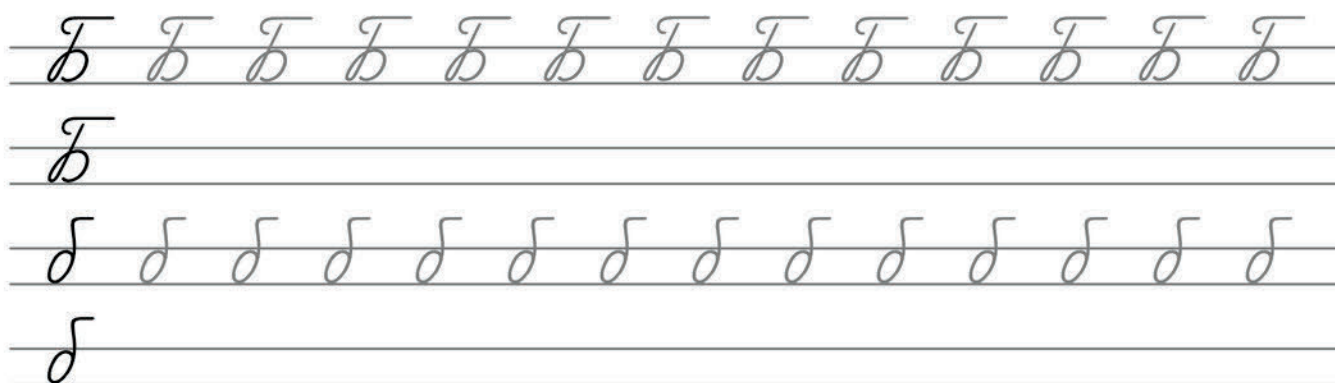
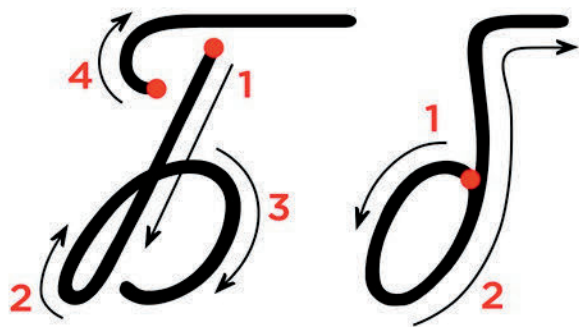

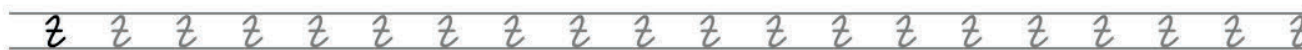
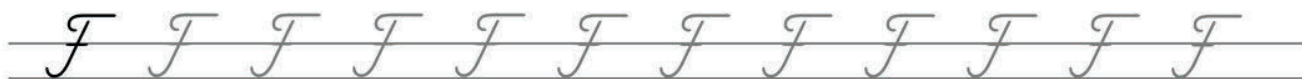
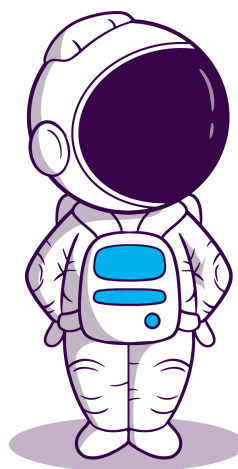
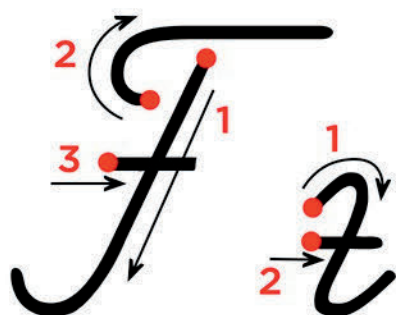
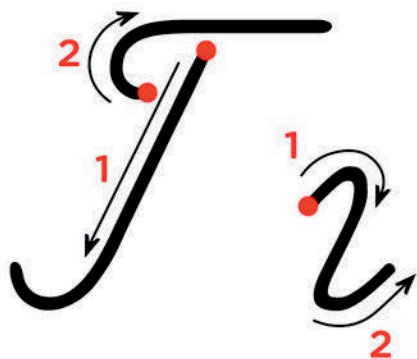
D D D D D D D D D D D D D D D D

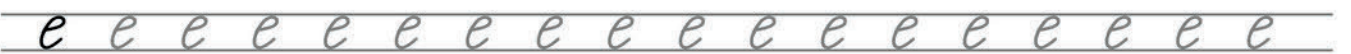
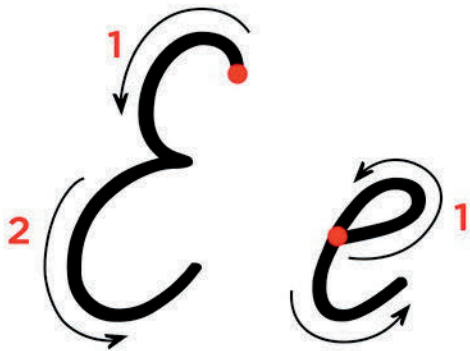
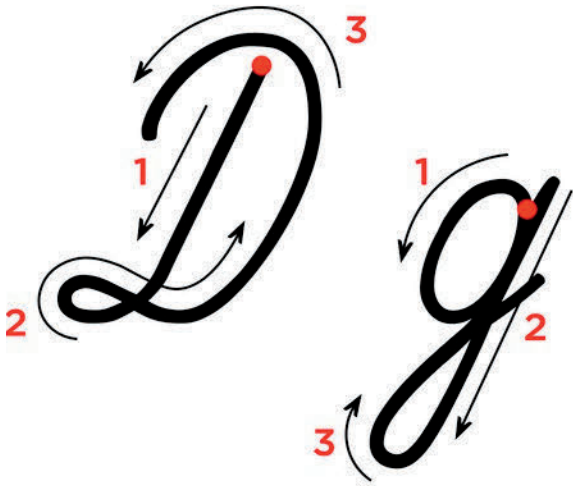
D

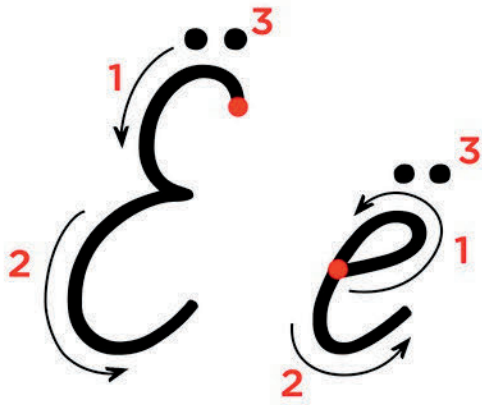
d d d d d d d d d d d d d d d d

d

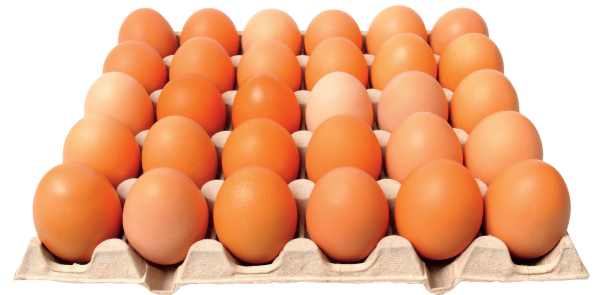
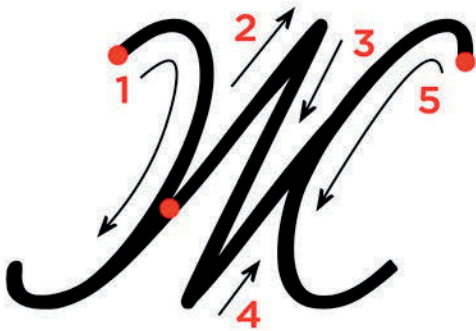

Ě Ě Ě Ě Ě Ě Ě Ě Ě Ě Ě Ě Ě Ě Ě

Ě

ě ě ě ě ě ě ě ě ě ě ě ě ě ě ě ě

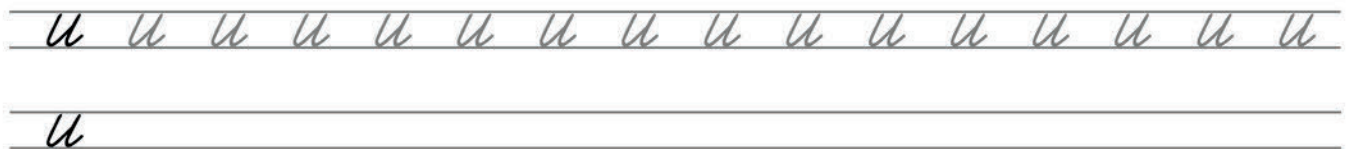
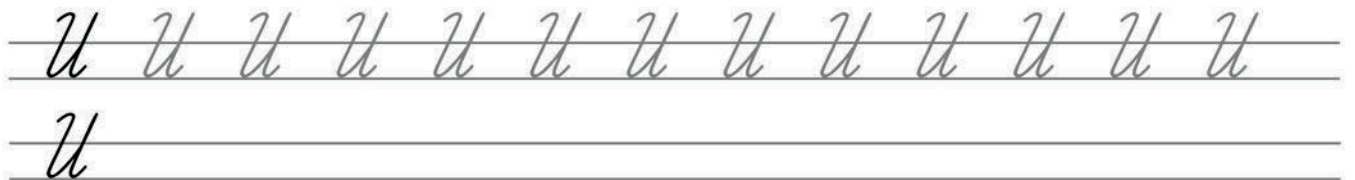
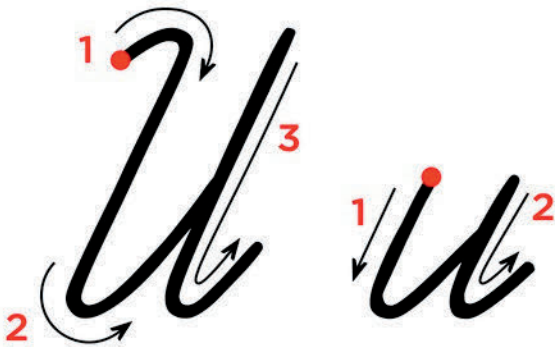
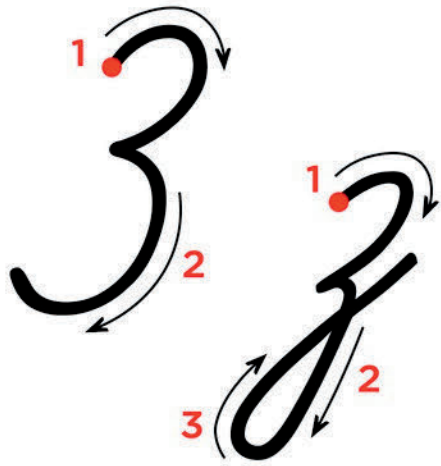
ě

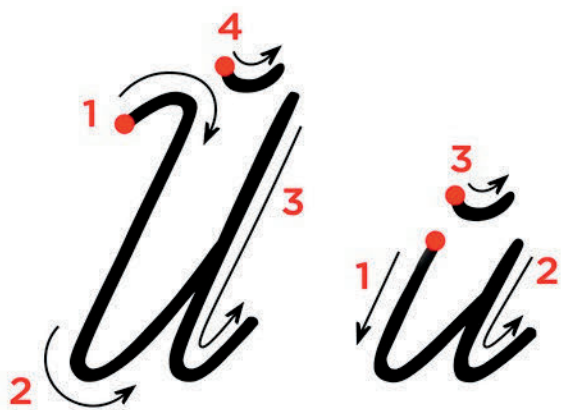

К к К к К к К к К к К к

К

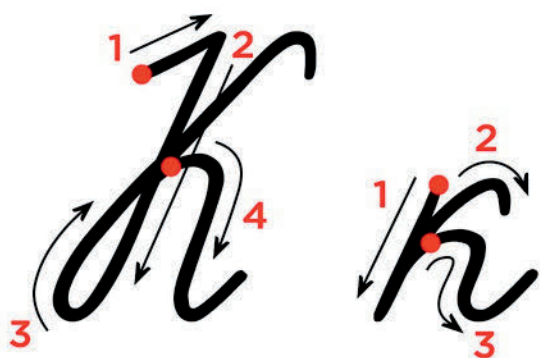
к

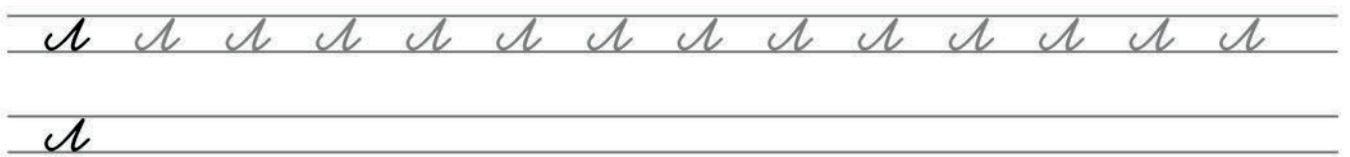
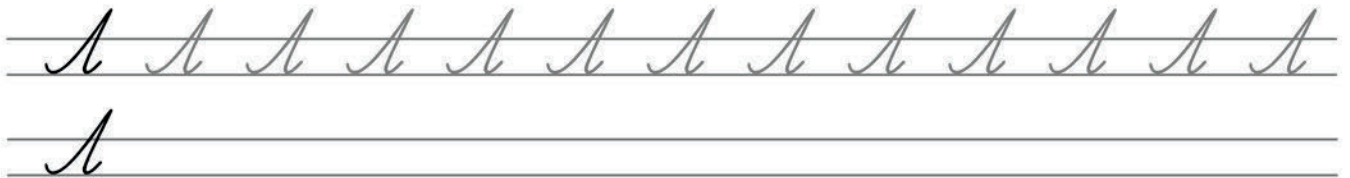
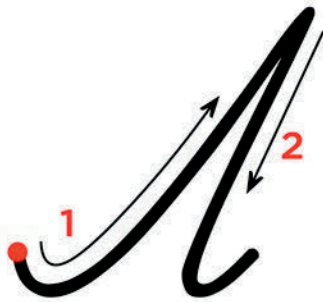
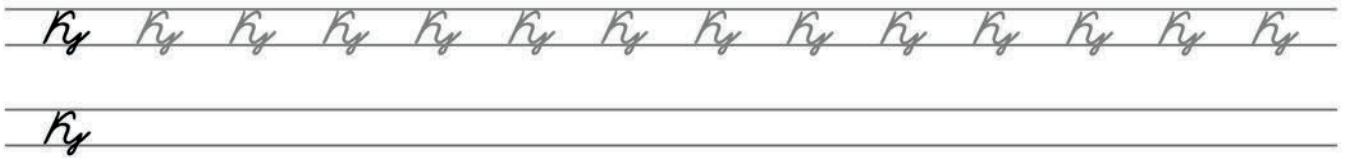
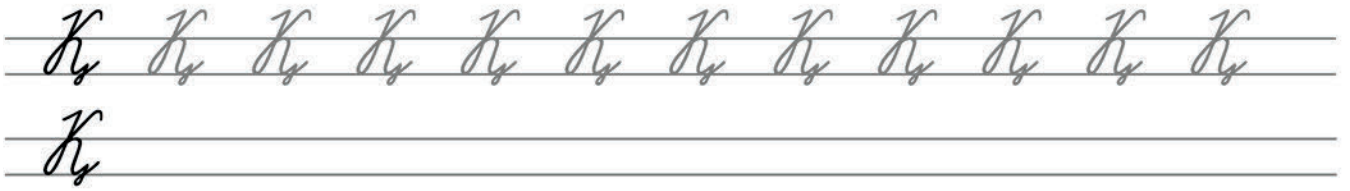
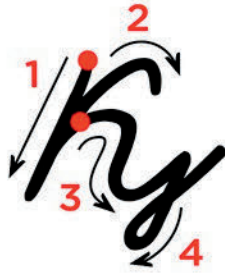
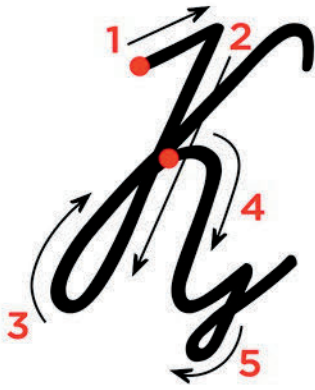
U U U U U U U U U U U U U U U

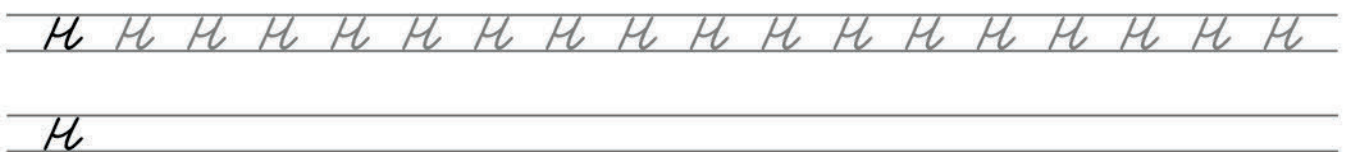
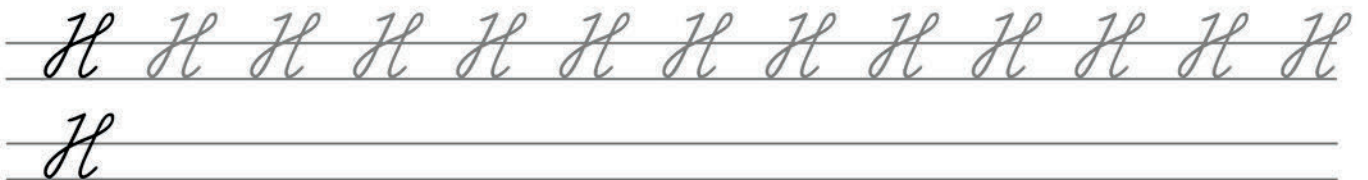
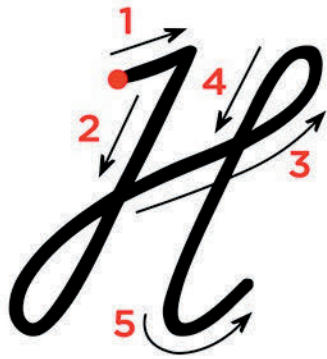
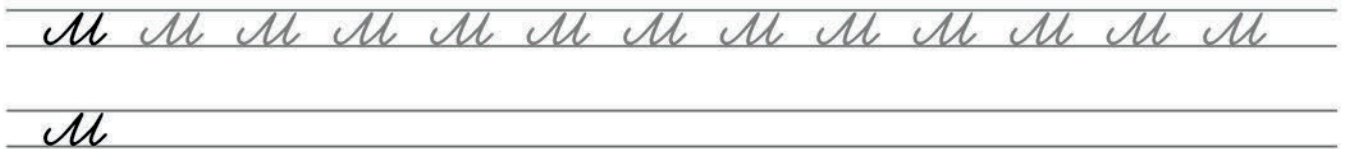
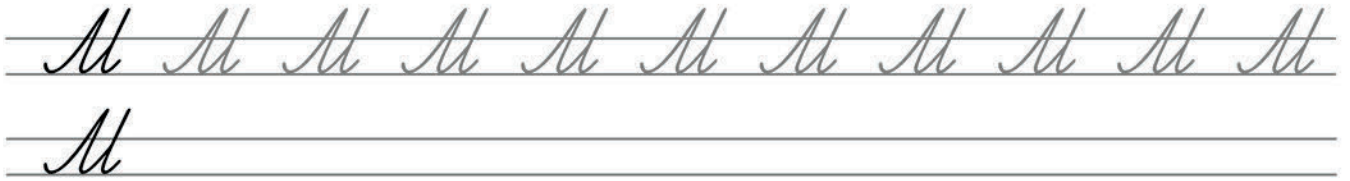
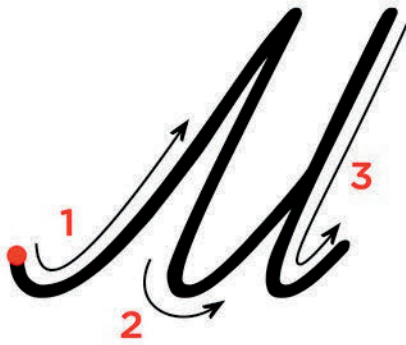
u u u u u u u u u u u u u u u u

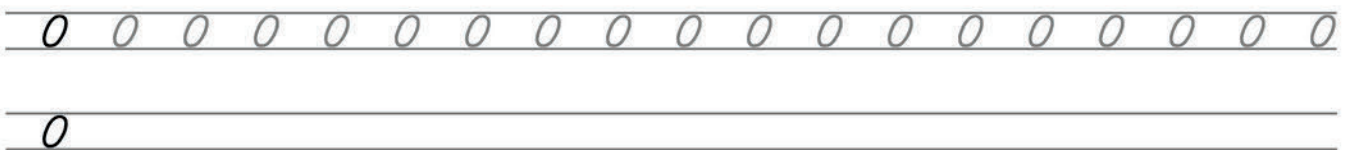
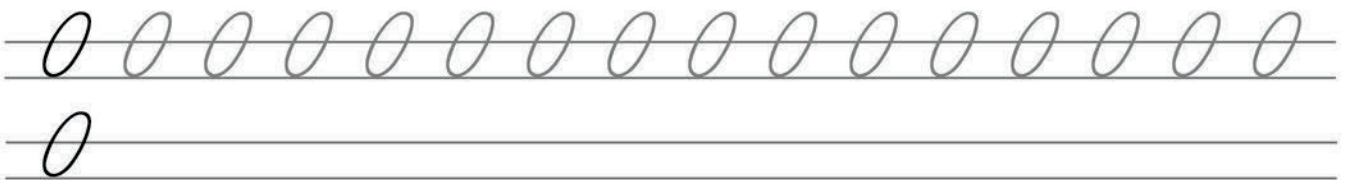
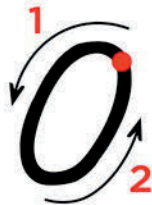
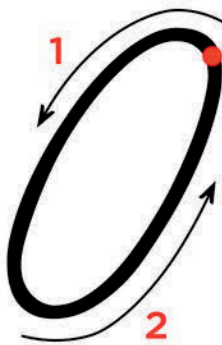
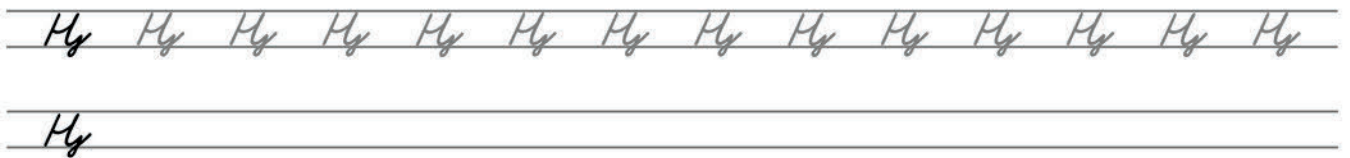
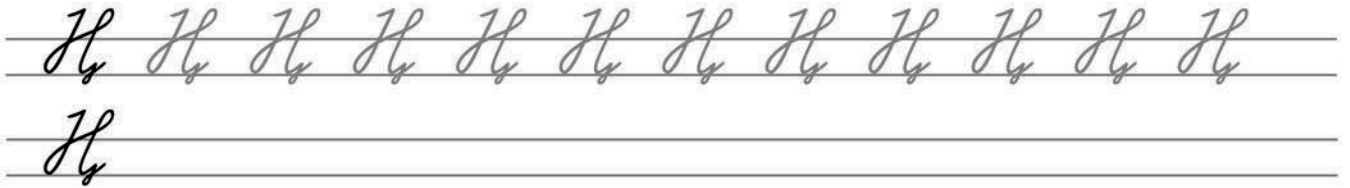

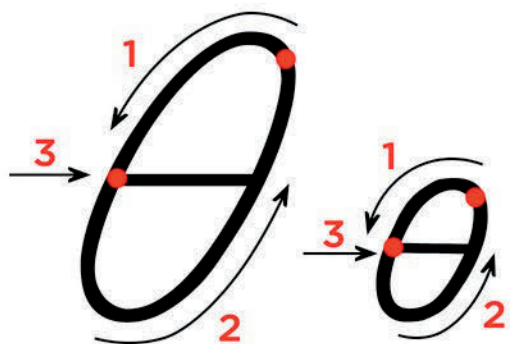
K K K K K K K K K K K K K

k k k k k k k k k k k k k k k k

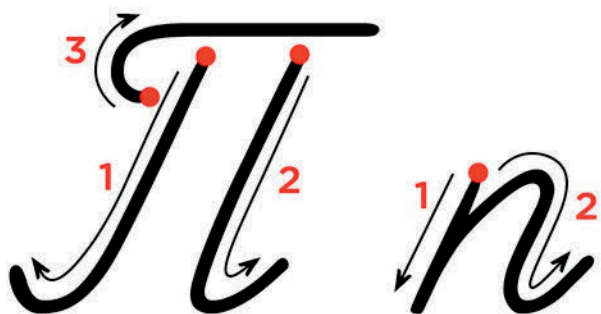

Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ

Θ

θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ θ

θ

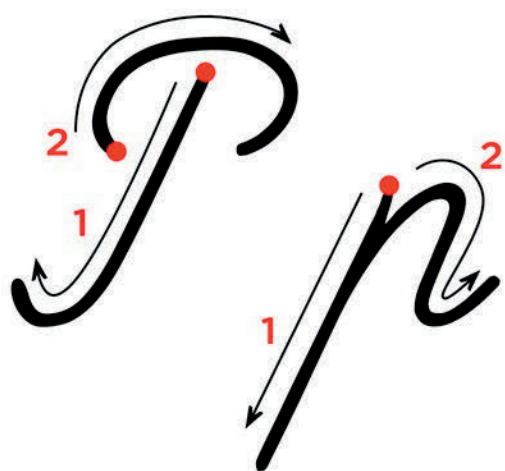

Π Π Π Π Π Π Π Π Π Π Π

Π

π π π π π π π π π π π π π π π π

π

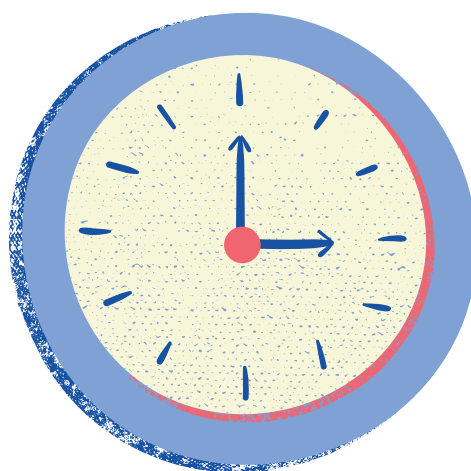
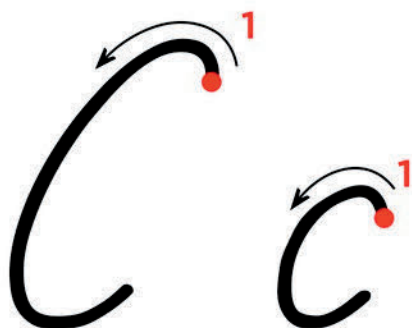

P P P P P P P P P P P P P

P

p p p p p p p p p p p p p

p

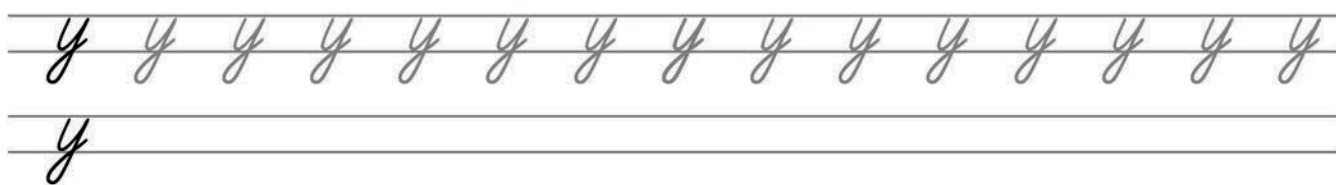
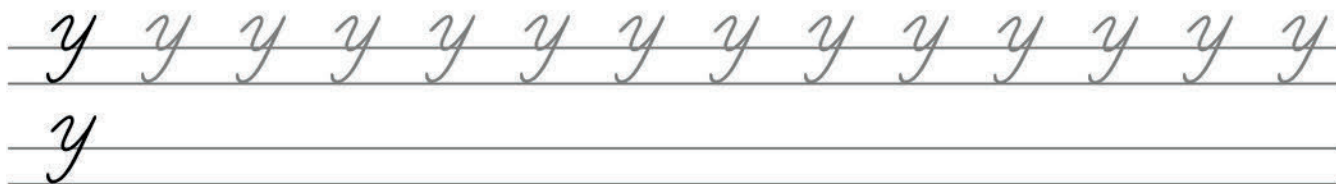
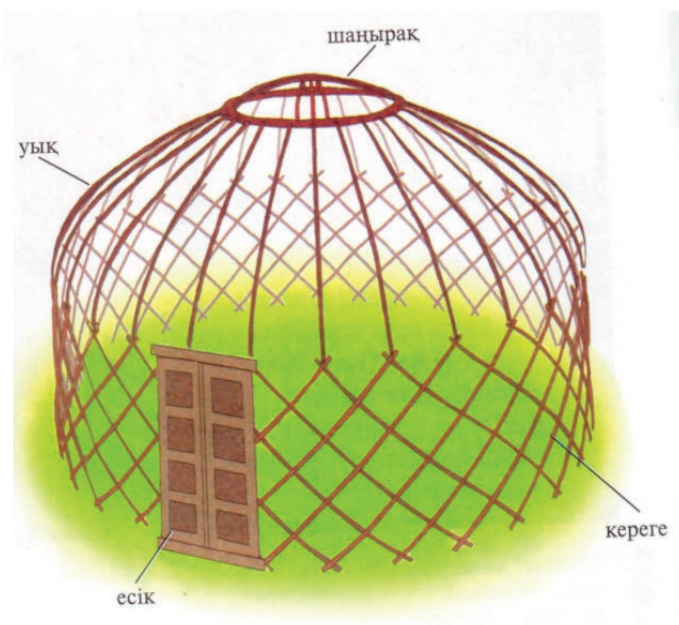
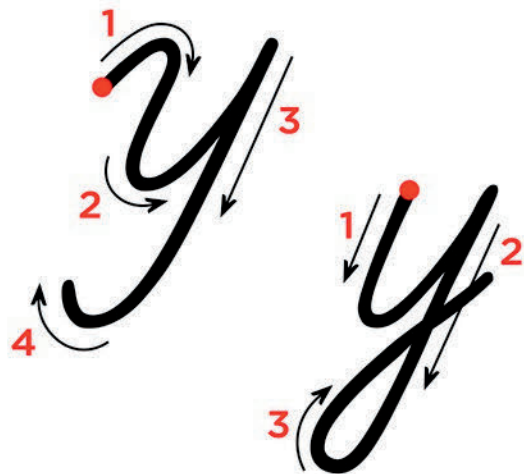
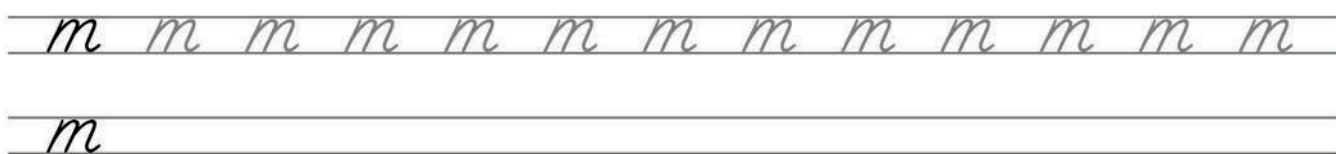
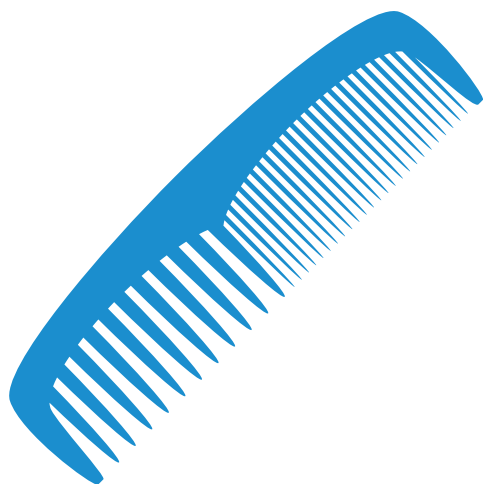
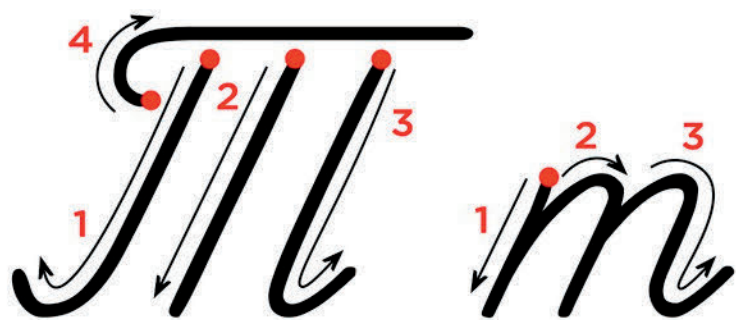

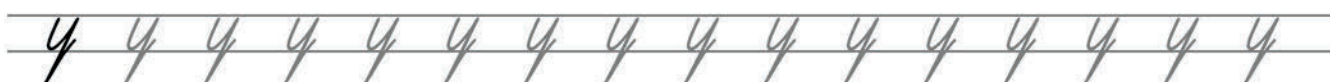
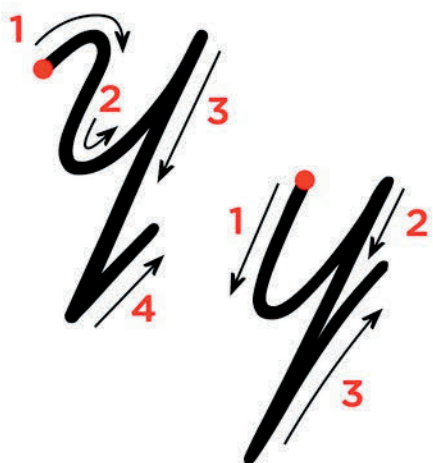
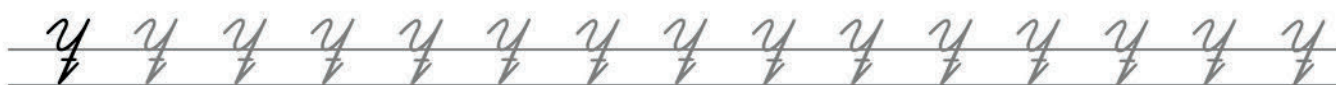
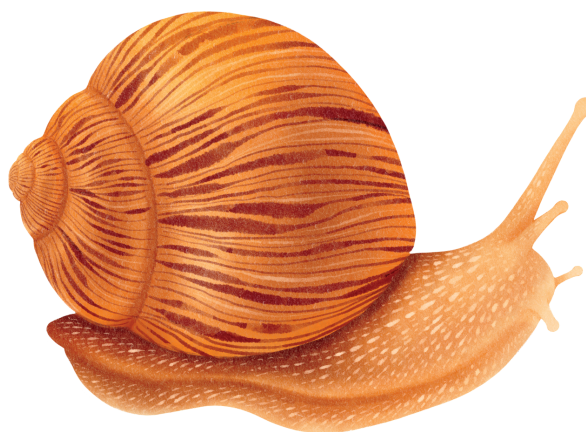
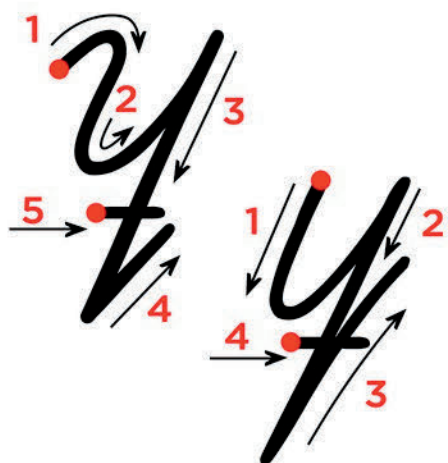
C C C C C C C C C C C C C C C C

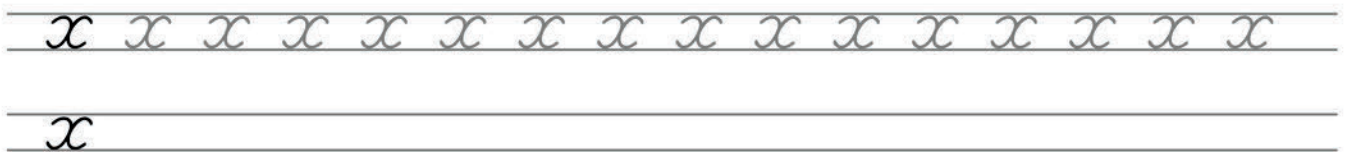
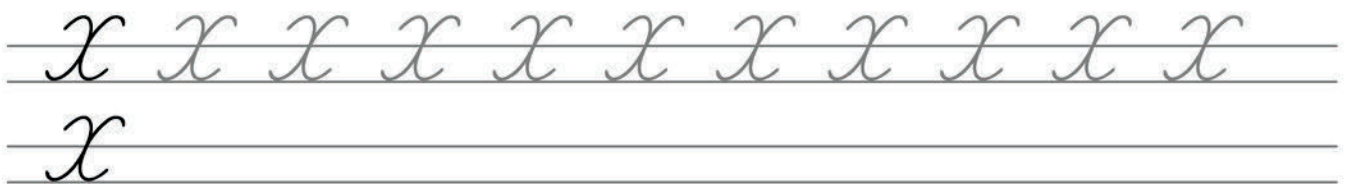
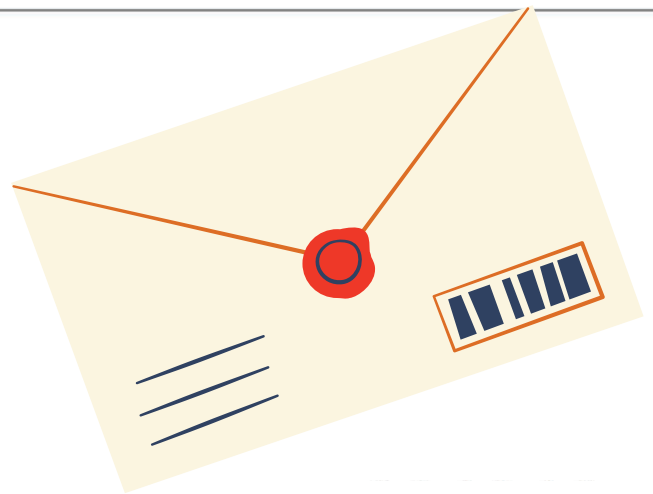
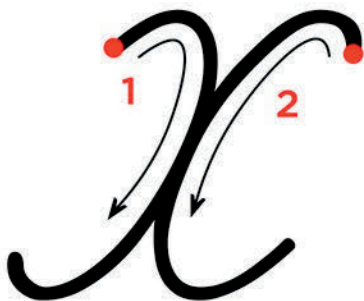
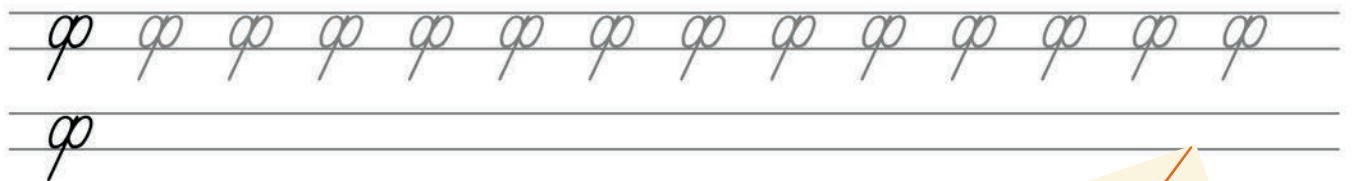
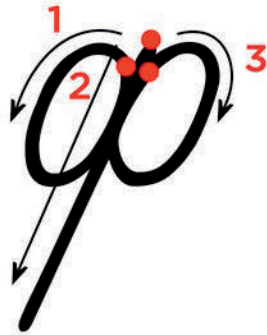
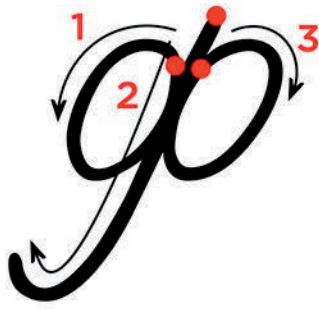
C

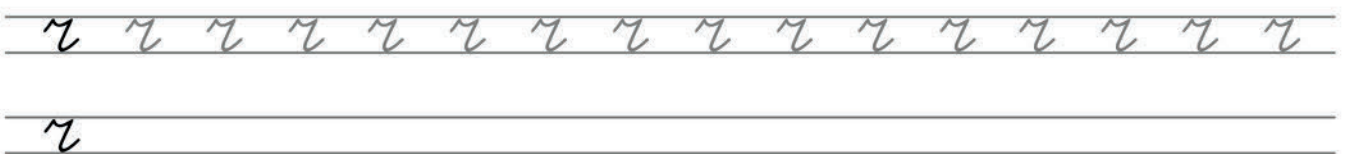
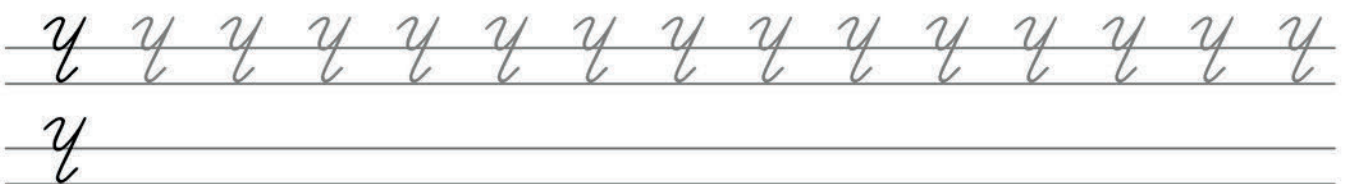
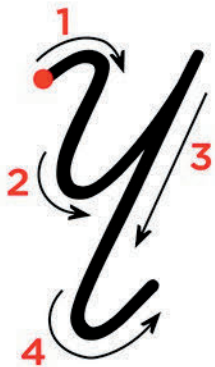
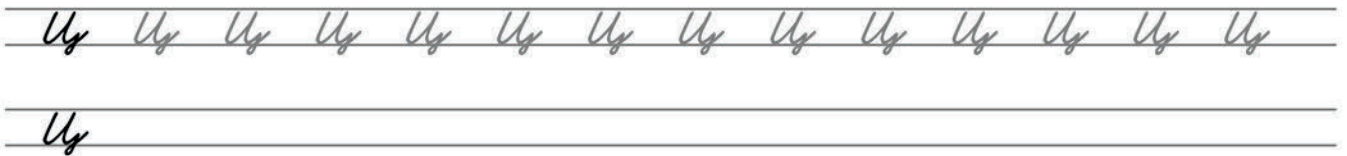
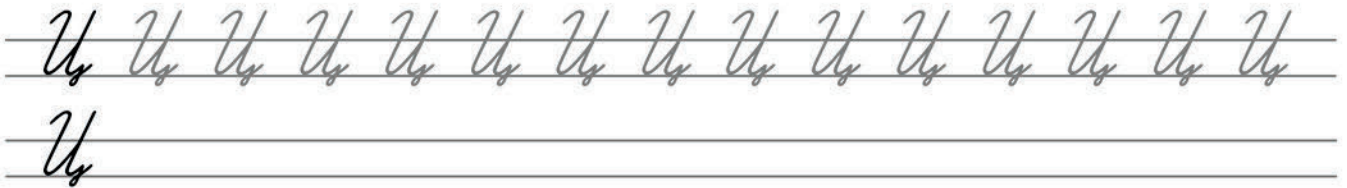
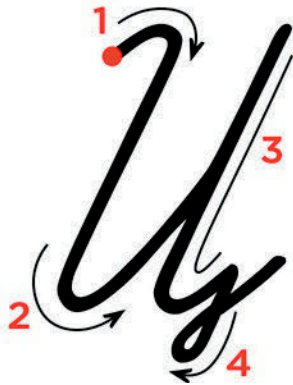
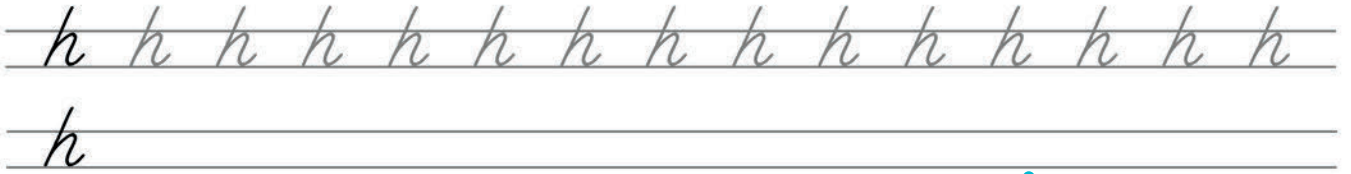
c c c c c c c c c c c c c c c c

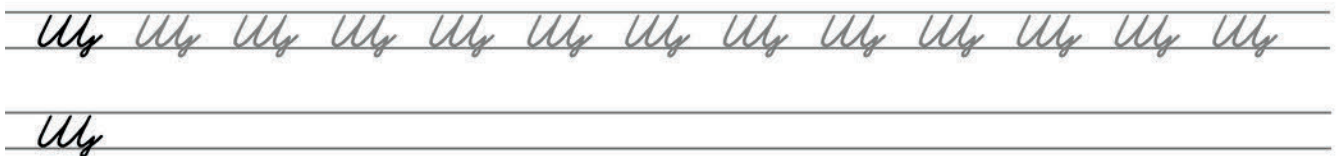
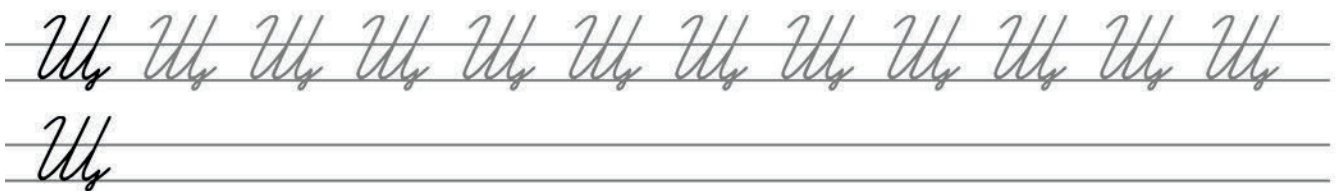
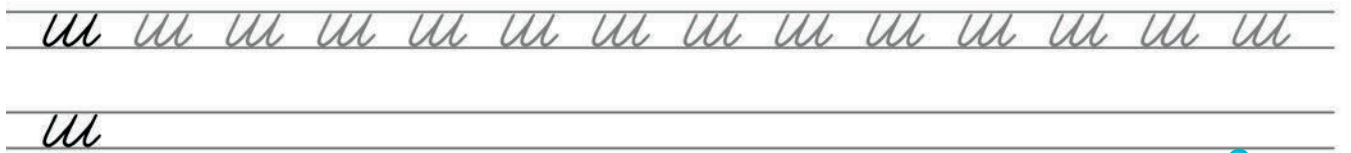
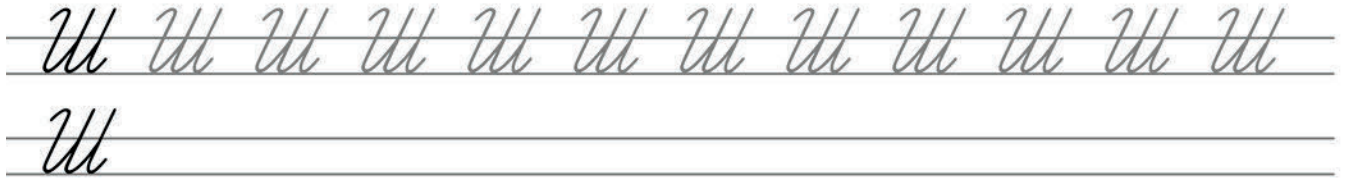
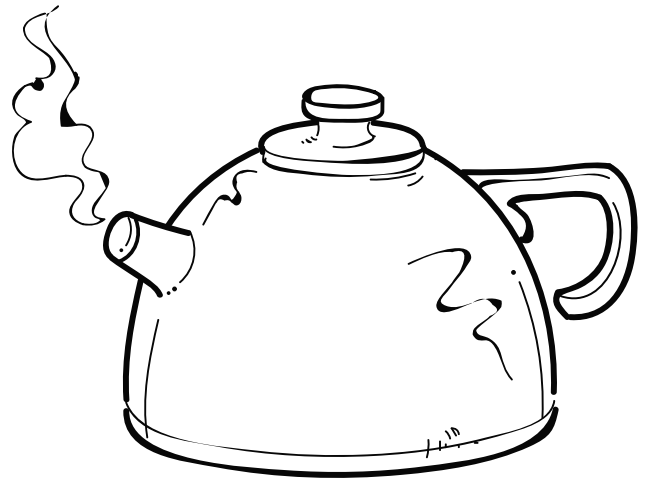
c

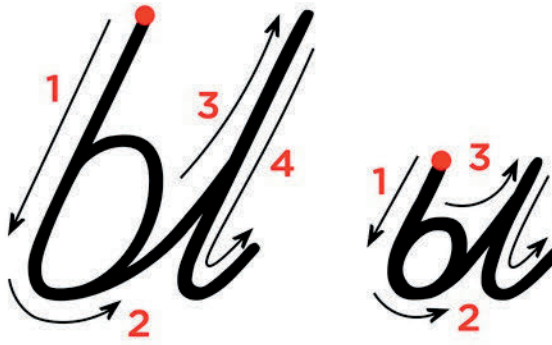

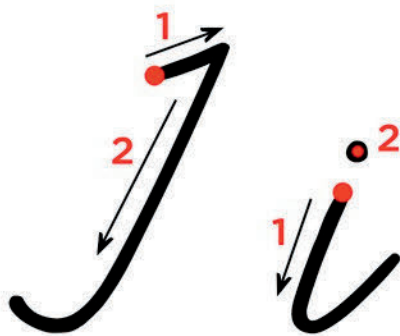

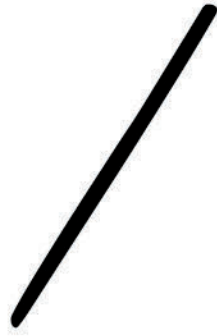
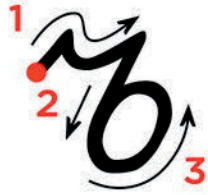
b b b b b b b b b b b b b b b
b

d d d d d d d d d d d d d d d d d d d
d

j j j j j j j j j j j j j j j
j

i i i i i i i i i i i i i i i i i i i
i

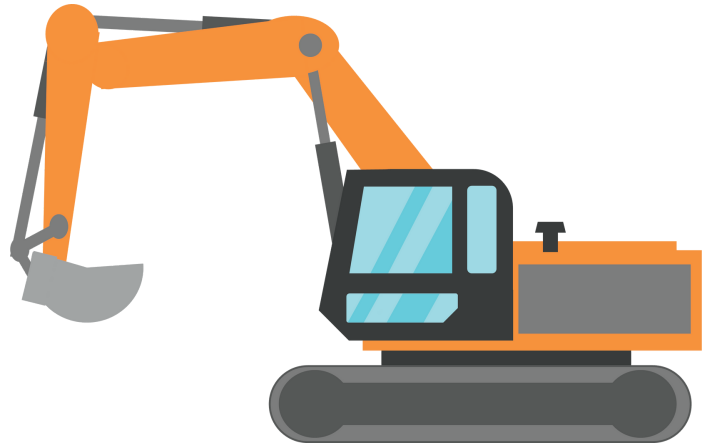
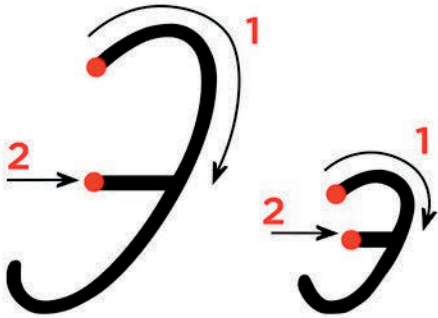

b b b b b b b b b b b b b b b b

b

b b b b b b b b b b b b b b b b b b b b

b

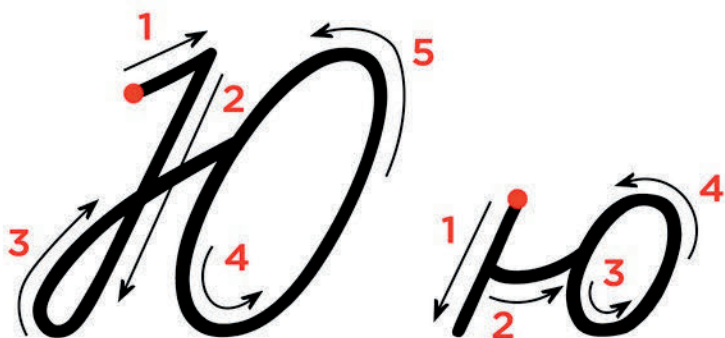

e e e e e e e e e e e e e e e e

e

e e e e e e e e e e e e e e e e e e e e

e

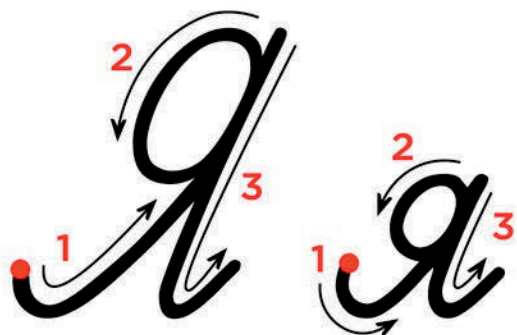

Ю Ю Ю Ю Ю Ю Ю Ю Ю Ю Ю Ю

Ю

ю ю ю ю ю ю ю ю ю ю ю ю ю ю ю ю ю ю

ю

Я Я Я Я Я Я Я Я Я Я Я Я Я Я Я Я

Я

я я я я я я я я я я я я я я я я я я

я

Бастыр және көшіріп жаз

Бірік

Данияр мектептен келсе, үйдің алды елдің қар боп қалыпты. Ол тамашын ішті, аздап демалды да аулаға шықты. Қорадан қол шанасын алып, оған талдан тоқылған қорапты таңып бекітті. Қолына күрек алды. Ауланың қарын тазартуға кірісті. Қорапқа қар толтырып, шанамен сырғытып, оны алысқа апарып төгеді. Жалғыз өзі қанша қылмылдаса да, ісі өнбегі.

— Данияр! Кел, мен саған көмектесейін, — деді көрші үйдегі досы Жарыман. Жарыман да қол шанасын сүйреп шығыпты.

— Содан кейін бірігіп біздің үйдің алдын тазалайық, жарай ма?

— Жарайды, — деді Данияр қуанып.

Екеуі екі шанамен қар толтырып тасып, жұмысты тез аяқтады. Осыдан кейін Жарыманның үйінің алдына келді.

Бұлардың жанына көмекке көрші үйдегі Берік пен Серік келді. Төртеуі ойнал — күіл жүріп, қызу еңбекке кірісті. Олардың бұл істеріне үлкендер сүйсіне, қызыға қарайды.

— Алақай! Екі сағатта бәрін бітірдік! — деп айқайлады балалар. Осылайша, төрт дос күш қосып, төрт үйдің алдын лезде — ақ қардан тазалап шықты. Ауының аты — бірік еді.

Керексіз арулық
(Аңыз әңгімеші)

Бұры шөлделген сөн, бұмаққа енсейіл, су ішіл жатыл, өзінің әсем мүйізін көріл шаттанады, сөйтіл денесінің басқа мүшелеріне көз салады. Бұрыла аяқтары келісілсіз, жіңішке әрі арық сияқты көрінеді. Сөйтіл тұрланында арыстан шыла келіл, бұрыны куа жөнеледі. Бұрыны арыстаннан жаңа ғана өзі жақтырмай тұрған аяқтары ажыратыл алады, солардың арқасында бұры орманға арыстаннан бұрын жетеді. Бірақ, орманда бұрының мүйізі әр бұмаққа бір оратылып, кідірткітей бастайды. Сол кезде арыстан оны ұстап алады. Сонда бұры «Менің көркім — менің сорым болды, оңша жақтырмалап, әлсіз саналап аяғым мені құтқаратындай мықты екен. Дұрыс бағалауды білмеген екенмін» депті.

"Хеймей аралы"

Жыл сайын қызыл сары түпсізін бар қара ала құстар. Хеймей атты исланд аралына ұшып келеді. Олар туниктер. Туниктерді тағы «теңіз сайқымазақтары» деп те атайды. Толық денелер мен қысқа қанаттарының кесірінен бұл құстарға ұшумен қону өте қиын. Халма деген қыз Хеймей аралында өмір сүреді. Ол күнде бұл жартастың үстінде тұрып, бұйымы алғашқы туникті көру үшін теңіз жаққа қарайды. Көп кішкентай олар бүкіл аспанда көрінеді. Олар қыстаудан теңізге оралады да, аралдарға жұмырқа салып, балаландарын басып шығарады. «Теңіз сайқымазақтары» жылдан жылға өз ұяларына қайтып ұшып келеді. Олардың жалағаш шығатын жалғыз уақыты осы.

Жаз бойы балалан-туниктер өз ұяларын тастап. Алғашқы ұшуларын орындайды. Құстардың жартысын ауылдағы шамдардың жарығы шатастырады. Құстар бұл жарықтарды, оң бетіндегі ай сәулесі деп ойлайды. Сондықтан әрбір күні жарудеген туниктер ауылға келіп қонады. Олар жер бетінен көтеріле алады.

Халма достарымен балаландарды құтқарудан жарысады. Қолдарына фонарик алып, олар ауылдың қараңғы жерлерін қарайды. Шапқан туниктерді арқырын картон қорапқа отырғызып, үйлеріне алып келеді. Келесі күні күндіз олар жалағаш барып, балаландарды суға жібереді.

Мейірім

Сабақ түртен кейін басталатын. Күздің жайла шуақ күрінде мектепке жайбарақат келе жатқам. Көшеден өте бергенде жылпаң баланың дауысын естіп жалт қарадым. Қылағы салпылған қара күшк ұш-төрт жасар қыз баланың жамын бөлек, шәжілдеп жүргізер емес. Күшікті қуып жібердім.

— Үйінді тауып аласың ба? —, дедім.

Көз жасын қолының сыртымен сүрткілеп, күшк жаққа қарады. Қолынан жетектеп, өзі нұрқалан жаққа алып келе жаттым. Ол үйінің жанына жақындаған сәтте қуанып кетті.

— Ана анау үй, көп рахмет! — деп төмпандап жүріре жөнелді.

Мектепке келсем сабақ басталып кетіпті. Есік қағып сыныпқа кірдім. Оқушылардың барлығы мұрындарынан шанышып сабақ орындап отыр екен. Оспан алайла кешіккен себепімді айттым. Ол кісі үздіген жоқ. Аялын дымбисыз басып қасыма келді. Мейірім жүзінен күлімсірей қарап, аялы алақанмен басынан сипады да: «Орнына отыра қой! Тақтада берілген тапсырманы орында» — деді жұмысқа ұмын. Мәдел көкке жеткендей болды.

Аралар қалай бірікті

Ертеде бал аралары қазірлідей топ-тобымен тұрмайды екен.

Әрқайсысы жеке-жеке күн көрілті. Бал жинайын десе, балын кез-келген жер кетілті. Жалғыз ара жауына қарсы тұра алмағандықтан:

—Бұлай жеке дара жүргеніміз дұрыс емес екен, бірігіп ортақ жауымызға қарсы тұрып, қорланайық,— дейді. Олар сөйтіп үлкен күшке айналады.

Бірақ дұшпандары бұлардың шаршал, ұйықтал қалған кездерін аңдып, балын ұрлап, ұясын бұра береді.

Бұдан кейін аралар ақындасып:

—Күн сайын күзетші қойып отырайық, басқалық ұйықталғанда, күзетші ара ұйықтамасын. Дұшпанның келгенін сезсе, бірлесе шабуыл жасап, жаудың үрейін ұшырайық,— деп келіседі. Бір ара күні-түні ұя басына күзетте тұрады. Оны күзетші ара деп атайды. Ол бір дыбыс сезсе —ақ болды, барлық ара жиналып, дұшпанын сәйгел тилендей етеді. Осындай бұлай бал арасын алып аю да талқандай ала алмайды. «Бірлігіміз болсаң, арадай бол» деген сөз осыдан қалған.

Мұхиттар

Мұхиттар өте терең болады. Мұхиттардың мол суы ауа-райының қалыптасуына әсер етеді. Судың жылуына немесе суына көп уақыт кетеді.

Сондықтан мұхиттар климатты жұмсартып, бізді жазда алтап ыстықтан, қыста аяздан қорғайды.

Мұхит аласы — бұл температурасы басқа қалың судың арасымен алып келе жатқан жылы су не суық су теңіз суларының алыстары. Мысалы: Гольфстрим — бұл жылы ағыс. Ол Атлант мұхиты арқылы Еуропа қарай алады. Мұхиттардың суы мұздар мен қайтулар кезінде қозғалады.

Жер бетінде төрт мұхит бар. Олар біздің планетамыздың үстінің 71%-ын жабады. Ең үлкені — Тынық мұхиты. Ал мұз жабылған Солтүстік Мұзды мұхит олардың ішінен кішісі және таяды.

Әйнек адам

Бір адамның титімдей досы – Әйнек адам болыпты. Өзі мөл-мөлдір. Бір қажаты; Әйнек адам досының не ойланғанын біліп қояды. Бала анасының тілін алмай, сыртқа ойнауға шыққалы жатса – Әйнек адам сәл-пәл кырқірт тартып:

– Олай етуге болмайды. Әуелі ісінді тындыр. Сосын ойнауға шық, – дейді.

Бала қылып қалады. Дерезе жаңысқа кіріседі. Жұмысын бітірген соң ғана сыртқа шығады. Әйнек адам қайтадан мөл-мөлдір түске енеді.

Бірде баланың бірле ойнайтын досы ауырып қалады. Бір күн өтті, екі күн өтті. Бала досын есіне алмайды. Әйнек адамға қарасы, тиңгеріп кетіпті.

– Кімле жаманжық жасап қойдым? – деп сұрады бала.

– Ешкімле жамандық жасаған жоқсың. Тек досыңды ұмытқаның болмаса.

Бала ұялып кетті. Дерезе досының үйіне келді. Оған бір шөк ұя алма ала барады. Сөйтіп Әйнек адам баланы жақсы болып өсуге үйретті.

Екі кітап

Бірде жолма шыққан жолмаушы екі кітап тауып алады. Бірінші кітаптың қалыңдығы екі қарыс. Екінші кітап сірінседей кішкене әрі жұқа. Ол кітаптарды алып, данышпан қарияла келеді. Қария екі кітапты таразыға салып, өлшейді. Жұқа кітаптың салмағы басып түреді. Қария басын шайқайды да:

—Сені жазған кім, қысқа кітап? —деп сұрайды.

—Мені лымжыңдай деген біреу жазды. Отырады да, ойынан келгенін жаза береді,—деп қалың кітап жауап береді.

—Ал сен кім жазды, кішкене кітап?

—Мені ылама білгір жазды. Ол көп жыл еңбек етіп сөз асылын ғана жатқа түсіреді,—дейді.

—Міне енді ұқтың ба? —деді қария жолмаушыға.

—Мына кітапта ақылдың сөзі ғана бар. Ал мына кітапта үш толы бос сөз. Сондықтан жеп—жеңіл. Мағынасыз сөзде не салмақ болсын.